

Tudi mišja mrzlica obremenjuje zdravstveni sistem

Avtor:
Mitja Ferlič

Prva misel ob povečani telesni temperaturi, mrzlici, glavobolu in na sploh slabem počutju je že več kot leto dni vselej sum na covid-19. Verjetnost je resda velika, a druge bolezni niso izginile, le manj smo pozorni nanje.

Nekaterih okužb z virusi in bakterijami je zaradi manj stikov in povečane skrbi za higieno resda manj, a letos razsaja, pravzaprav podira rekorde, mišja mrzlica, ki ima podobne simptome kot covid-19.

Ker so znaki podobni covidu, se iskanje prave diagnoze lahko zavleče. Tudi zato, ker okuženi večkrat sploh ne ve, da je bil v stiku z mišjimi iztrebki ali izločki, ki so odgovorni krivec za to bolezen.

Pojav mišje mrzlice ni nov, saj nanjo opozorjajo vsako leto. Zadnje leto je tako, da so običajno vsi najprej testirani na covid-19, šele nato, če je test negativen, pridejo na vrsto tako imenovani hantavirusi in druge infekcijske bolezni, ki imajo podobne klinične znake.

STROKA: NISMO ŠE PRI VRHU

Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) so letos odkrili že več kot 200 okužb z diagnozo hemoragična

mrzlica z renalnim sindromom (HMRS), kot se mišja mrzlica strokovno imenuje. Skrbi pa, kot so izpostavili na nedavni novinarski konferenci, da z vidika števila okužb še nismo pri vrhu. Število letos okuženih sicer za večkrat presega desetletno povprečje.

V nevarnosti so predvsem tisti, ki v tem času pospravljajo kleti ali objekte, ki so bili dlje časa zaprti, ter delavci v gozdovih. Populacija miši je namreč letos poskočila, s tem pa tudi iztrebki, ki so, kot rečeno, glavni razlog za okužbo z nevarnim virusom, ki lahko – sicer v redkih primerih – vodi celo v smrt.

V 38 letih je pri nas zabeleženih 15 primerov smrti, zadnja leta jih niso zaznali. Vendar pa je zdravljenje vsekakor potrebno v izogib nevarnim posledicam, kot je lahko odpoved ledvic.

ZAPLETI REDKI, A PODCENJEVATI JIH NE GRE

Bolniki, ki okužbo prebolijo, običajno nimajo trajnih posledic, okrevanje pa je lahko dolgotrajno, od nekaj tednov do več mesecev. Prav zato stroka opozarja, da nevarnosti bolezni ne gre podcenjevati.

Po podatkih NIJZ so prvi primer te akutne nalezljive bolezni pri nas zabeležili leta 1954. Pojavljala se zlasti na Dolenjskem in v Prekmurju, vsako leto kot posamični primeri, ciklično pa tudi kot kopičenje na nekaj let.

Ljudje smo povsem naključni gostitelji virusa. Virus kroži v naravnih žariščih predvsem med glodavci, kot so miši, voluharji in podgane, ki so kronični nosilci. Povečano število obolenj je običajno povezano s povečanim številom glodavcev.

Bolezen se z glodavca na človeka prenese preko vdihavanja virusov, ki se nahajajo v delcih izločkov glodavcev (seč, iztrebki, slina). S temi izločki se okužijo hrana, voda in okolje. Dobra novica pa je, da se bolezen ne prenaša s človeka na človeka, kot je to značilno za novi koronavirus, ki zadnje leto kroji življenje ne samo pri nas, temveč na celotnem modrem planetu.

IZSTOPATA PRIMORSKA IN NOTRANJSKA

Kot je pojasnila Eva Grilc, epidemiologinja NIJZ, letos po regijah s povečanim številom okuženih izstopata Primorska in Notranjska, krajevno pa so žarišča okoli Idrije in Škofje Loke. Povprečna starost obolelih je pri moških 44 let, pri ženskah pa nekoliko več, in sicer okoli 50 let.

Hantavirusno okužbo v Sloveniji diagnosticirajo le na Inštitutu za mikrobiologijo in imunologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Kot je pred dnevi pojasnila predstavnica inštituta Tatjana Avšič Županc, so letos testirali 516 vzorcev, pozitivni pa so bili 203, kar je okoli 40-odstotni delež. Vsi so bili okuženih z virusom Puumala, enim najpogostejših v Sloveniji, prenaša pa ga večinoma gozdna voluharica.

Okužba z omenjenim virusom je sicer manj nevarna. Do

večjih zapletov in hujšega poteka bolezni, lahko tudi smrti, pride ob okužbi z virusom Dobrava, ki ga v Sloveniji prav tako poznamo. Prenašajo ga rumenogrlje miši. Slednjih primerov je bilo v zadnjih 38 letih vsako leto enako, in sicer gre za redek pojav.

Diagnostika, če se ve, da se išče dotični virus, ni zapletena, saj ga v laboratoriju poznajo. Tatjana Avšič Županc je sicer dodala, da »novega mišjega leta« tokrat niso pričakovali, saj se pojavlja v razmaku tri do pet let.

POLNE ROKE DELA V UKC LJUBLJANA

Za razliko od prejšnjih let, ko so večino okužb zaznali na vzhodu Slovenije in so zato resnejše primere obravnavali v mariborski in murskosoboški bolnišnici, letos vodi zdravljenje v ljubljanskem kliničnem centru.

Pred dnevi je tam, kot je na novinarski konferenci povedala Tatjana Lejko Zupanc, predstojnica infekcijske klinike, na bolniških posteljah ležalo osem bolnikov, medtem ko so jih letos skoraj 70 že odpustili iz bolnišnične v domačo oskrbo. Med hospitaliziranimi so bili tudi otroci.

Posamezne bolnike pošljejo tudi na nefrološko kliniko, večjih zapletov pa do zdaj niso imeli. »Bolezen se kljub temu, da prizadene ledvice in je včasih potrebna dializa, v glavnem dobro konča,« je pojasnila Lejko Zupančeva.

Tudi zato, ker je inkubacijska doba razmeroma dolga, lahko do štiri tedne, običajno je sicer do 14 dni, marsikdo pozabi, da je bil v stiku z mišmi oziroma njihovimi iztrebki ali izločki. Okužbo pa je seveda mogoče preprečiti ob upoštevanju varnostnih ukrepov.

NA KAJ JE TREBA BITI POZOREN?

O tem, na kaj je treba biti pozoren in kaj sledi okužbi, infektologinja Tatjana Lejko Zupanc: »Če ste delali ali se zadrževali na območju, kontaminiranem z iztrebki glodavcev, je treba biti pozoren na nenadno visoko vročino, mrzlico. Znaki, ki morda niso tako pogosti pri drugih virusih, so hude bolečine v mišicah in glavoboli, rdeče pikice na obrazu, pogost je moten vid. Nato lahko pride do odpovedi ledvic, sledi rekonvalescenca, najprej z velikim izločanjem urina in zlagoma okrevanje.«

Ker posebnega zdravila za zdravljenje mišje mrzlice ni, bolnike zdravijo podporno, v glavnem z nadomeščanjem tekočine, da vzpostavijo ravnovesje, da začnejo ledvice spet delati. Primeri, da bi kdo dobil bolezen dvakrat, niso znani. Na Kitajskem je sicer na voljo že cepivo, ki pa še ni registrirano.

Visoka vročina, mrzlica, bolečine v mišicah in glavoboli, rdeče pikice po obrazu, pogosto moten vid – to so znaki, na katere je potrebno biti pozoren!

BOLJE PREPREČITI, KOT ZDRAVITI

Ker se hantavirus, ki povzroča mišjo mrzlico, prenaša z vdihavanjem izločkov glodavcev, je pomemben ukrep preprečevanja bolezn predvsem zatiranje glodavcev oziroma deratizacija. Pomembni so tudi splošna in osebna higiena ter higiena okolja in prostorov.

Zelo pomembno je umivanje rok po vsakem opravlilu, pri katerem pridemo v stik z zemljo ali prahom, predvsem v naravi. V domačem okolju pa poskrbimo, da glodavcem preprečimo dostop v hišo. Poskrbimo za

varno odstranjevanje odpadkov hrane, da ne privabljamo glodavcev. Živila in pijačo hranimo v zaprtih posodah, da preprečimo morebitne okužbe. Izvajamo redno deratizacijo.

Prostore, kjer so opazni iztrebki, je treba najprej temeljito prezračiti. Potem prostore razkužimo, nato mokro očistimo prostore in ne pometamo, da se ne dviguje prah. V naravi pa velja, da se ne zadržujemo na mestih, kjer so vidni ostanki iztrebkov, tam ne kampiramo ali priredimo piknika.

Na NIJZ svetujejo še, naj vsi, ki se lotevajo čiščenja dlje časa zaprtih prostorov, te najprej temeljito prezračijo (na stežaj odprta okna vsaj 30 minut, medtem se ne zadržujemo v prostorih). **Ker je že novi koronavirus poskrbel za zaščitno opremo, ima vsak pri roki obrazno zaščitno masko in rokavice, ki naj bodo sestavni del opreme pri čiščenju. Če se sprehajamo po gozdu, hrane ne odlagamo na tla, ne pijemo iz vodnih izvirov, prav tako ne poležavamo na golih tleh.**

KAKO RAVNATI S POGINULIMI MIŠMI?

Pogin miši v letih, ko je populacija le-teh povečana, ni nenavaden pojav. Posamezno poginulo miš ali drugega poginulega glodavca lahko zakopljemo, sežgemo ali odložimo med preostanek komunalnih odpadkov. Večje količine poginulih miši naj se zapakirajo v biološko razgradljivo neprepustno embalažo in se po nasvet obrnemo na Veterinarsko higiensko službo Nacionalnega veterinarskega inštituta.

